

Clár na nÁbhar

Leathanach

Cuspóirí an tSiollabais.	1
----------------------------------	---

Aonad 1: Amhráin Dualgais (Bliain C)

Preab san Ól.	2
Muss I Denn.	5
Caro Mio Ben.	8
This Little Light of Mine.	12
The Streets of London.	15
Salve Regina.	19
Oh I got Plenty o’ Nuttin’.	23
By the Waters of Babylon.	26

Aonad 2: Saothair Dhualgais (Bliain C)

Na Ceithre Shéasúr, An tEarrach le Vivaldi.	33
An Chéad Ghluaiseacht – Allegro.	34
An Dara Gluaiseacht – Largo e pianissimo sempre.	42
L’Arlésienne Sraith Uimhir 2 le Bizet.	49
An Dara Gluaiseacht – Intermezzo.	49
An Ceathrú Gluaiseacht – Farandole.	61
“Ripples in the Rockpools” as Granuaile le Shaun Davey.	68
Cleachtaí Dul Siar.	77

Cuspóirí an tSiollabais – Amhráin Dualgais

Beidh trí ghrúpa amhrán ag déanamh uainíochta, gach bliain ina seal do gach sraith nua den Teastas Sóisearach agus beidh siad ina gcuid dualgais den siollabas Gnáthleibhéil agus Ardleibhéil. Beidh gá le heolas níos mionchruinne ar na hamhráin dualgais ná mar a bheidh ar na hamhráin a roghnaítear go comhleantach leo.

Grúpa C: Preab san Ól
Muss I Denn
Caro Mio Ben
Streets of London
This Little Light of Mine
Salve Regina
Oh I got Plenty o' Nuttin'
By the Waters of Babylon

Cuspóirí an tSiollabais – Saothair Dhualgais

Déanfaidh trí ghrúpa de shaothair a leagtar síos le haghaidh staidéir ar leith uainíocht, gach bliain ina seal, do gach sraith den Teastas Sóisearach. Beidh gach aon cheann acu ina chuid dualgais den siollabas Gnáthleibhéil agus Ardleibhéil. Is é Grúpa A atá ar an gcúrsa do scrúdú na bliana 1994; tá Grúpa B ar an gcúrsa do scrúdú na bliana 1995, agus mar sin de. Beidh gá le heolas níos mionchruinne ar na saothair dhualgais ná mar a bheidh ar na saothair a roghnaítear go comhleantach leo.

Grúpa C: Na Ceithre Shéasúr, An tEarrach le Vivaldi
An Chéad Ghluaiseacht – Allegro
An Dara Gluaiseacht – Largo e pianissimo sempre
L'Arlésienne Sraith Uimhir 2 le Bizet
An Dara Gluaiseacht – Idircheol/*Intermezzo*
An Ceathrú Gluaiseacht – Faradole
Ripples in the Rockpools as Granuaile le Shaun Davey

Aonad 1: Amhráin Dualgais: Grúpa C

Preab san Ól

Is amhrán óil an t-amhrán traidisiúnta (Gaelach) seo. Toisc nach fios cé chum na hamhráin thraidisiúnta, is minic a bhíonn níos mó ná leagan amháin den amhrán ar fáil.

Focail: Riocard Bairéad

Is iom - aí slí sin a bhíonn ag daoí - ne ag cruinn-iú píó - saí 'sag déan - amh

stóir, 'Sa laghad a smaoi - níonn ar ghiorr' an tsaoil seo go mbeidh siad

sín - te faoi leac go fóill. Más tiar - na tí - re, diúc nó rí thú, ní chuir-fear

pingin leat 'stú 'dul faoin bhfód. Mar sin 'sdá bhrí sin, níl beart níos

críon - na ná bheith go sior - aí 'cur preab san ól.

Véarsa 2:

An ceannaí craosach níl meon ná slí ar bith
Le hór a dhéanamh nach bhfeictear dó.
An ráta is daoire ar an earra is saoire,
Is ar luach sé pingine go gcuirfeadh coróin.
De réir chaint Chríost is ní do-dhéanta
An camall cíocrach 'thabhairt tríd an gcró;
Mar sin 'sdá bhrí sin, níl beart níos críonna
Ná bheith go síoraí ' cur preab san ól.

Gnéithe Ceoil

Tonúlacht: Mór.

Mothú: Beo, bríomhar.

Luas: Mear, allegro.

Foirm: AABA. Baintear úsáid as an tséis chéanna i ngach véarsa; tugtar foirm strófach air.

Amchomhartha: 3/4

Rithim: Tosaíonn gach mír ar anacrúis (3 chamán ag tús gach míre). Críochnaíonn gach mír A leis an rithim chéanna. Tagann rithim bharra 1 ar ais go minic tríd an amhrán.

Gnéithe eile Ceoil:

- Réimse 9 nóta.
- Nótaí athsheinnte i mír A.
- Gluaiseacht chéimneach agus léimneach.
- An chéad bharra bunaithe ar chorda dó.

Le Foghlaim

Foirm thrénártha: Foirm ina bhfuil A ansin B agus A arís. Sa chás seo seinntear A faoi dhó. Foirm AABA atá i bPreab san Ól.

San amhrán seo déanann an file ceiliúradh ar an ól, agus ar an saol – deir sé nach féidir an t-airgead a shaothraítear sa saol seo a thabhairt leat nuair atá an duine marbh, agus mar sin tá sé chomh maith ag gach duine sult a bhaint as an saol, an t-airgead a chaitheamh agus taitneamh a bhaint as an ólachán. Sa dara véarsa caitheann sé anuas ar cheannaitheoir santach a ardaíonn praghsanna na n-earraí atá á ndíol aige. Tagraíonn sé d'fhocail Íosa a dúirt nach féidir le camall dul trí shúil shnáthaide – ní féidir le droch-dhuine dul ar neamh.

Ba fhile as Co. Mhaigh Eo é Riocard Bairéad a mhair san 18ú haois (1740 – 1819). Ba Chaitliceach é agus phós sé Protastúnach, rud a bhí neamhghnách ag an am. Ghlac sé páirt san Éirí Amach in 1798. Ba mhúinteoir agus feirmeoir é. Léirítear fiáine an cheantair arbh as don fhile – Iorras, Co. Mhaigh Eo – ina chuid filíochta.

Cleachtadh 1.1.1

Freagair na ceisteanna thíos

1. Mínigh an téarma ‘amhrán tíre’:

2. Scríobh liosta de 3 ghné d’amhráin Ghaelacha atá le fáil san amhrán seo:

i. _____

ii. _____

iii. _____

3. Cé a chum an t-amhrán seo? _____

4. Cuir ciorcal timpeall ar an bhfreagra ceart:

a. Tá an t-amhrán seo: gealgháireach éadmhar brónach

b. Úsáidtear tonúlacht: mhór mhion mhódúil

c. Tá an luas: mall moderato beo

d. Foirm an véarsa ná: ABBA ABCA AABA

e. Tugtar foirm _____ air seo: dhénártha thrénártha

f. Is amhrán _____ é: rince eaglasta óil

g. Tagann an t-amhrán: ón nGearmáin ó Éirinn ón mBeilg

h. Bogann an tséis i: gcéimeanna léimeanna i gcéimeanna & léimeanna

5. Cuir frása freagartha leis an bhfrása thíos. Tosaigh ar g ard mar a thaispeántar.

6. Cén tríchorda ar a bhfuil barra 2 bunaithe? _____

7. Cén tríchorda ar a bhfuil barra 3 bunaithe? _____

8. Cad a thugtar ar an bpátrún i mbarraí 1, 2 agus 3? _____

Muss I Denn

Is amhrán grá ó nGearmáin an t-amhrán seo. Bhain Elvis Presley úsáid as an tséis sa phop-amhrán 'Wooden Heart'.

Muss i denn, muss i denn, zum Städ - te - le 'naus, Städ - te - le 'naus, und
 5 du, mein Schatz, bleibst hier? Wenn i komm', wenn i komm', wenn i
 8 wie - der wie - der komm', wie - der wie - der komm', kehr' i ein, mein Schatz, bei
 11 dir. Kann i gleich nit all - weil bei dir sein, han i doch mein' Freud' an dir, Wenn i
 16 komm' wenn i komm', wenn i wie - drum komm', wie - drum komm', kehr' i
 19 ein, mein Schatz, bei dir!

Weine nicht, weine nicht
 Wenn i' weiter wandern muss
 Weiter wandern muss
 Als wär' alle Lieb' vorbei
 Gibt es auch, gibt es auch
 Der Mädele so viel
 Mädele so viel
 Lieber Schatz i' bleib dir treu
 Denk nicht gleich wenn i die andern seh'
 Wär' meine Liebe vorbei
 Gibt es auch, gibt es auch
 Der Mädele so viel
 Mädele so viel
 Lieber Schatz i bleib dir treu

Über's Jahr, über's Jahr
 Sind die Träubele erst reif
 Träubele erst reif
 Stell i' hier mich wieder hin
 Wenn i' dann, wenn i' dann
 Dein Schätzele noch bin
 Schätzele noch bin
 So soll die Hochzeit sein
 Und ein Jahr geht ja so schnell vorbei
 und bis dahin bin i' dein
 Wenn i' dann, wenn i' dann
 Dein Schätzele noch bin
 Schätzele noch bin
 So soll die Hochzeit sein.

Gearmáinis chanúnach atá anseo:

I = ich; Nit = nicht; Han = hab

Gnéithe Ceoil

Tonúlacht: Mór.

Mothú: Grámhar, mothúchánach.

Luas: Moderato .

Foirm: AABA1 – foirm strófach

Amchomhartha: 4/4

Rithim: Tosaíonn gach mír ar anacrúis (an ceathrú buille). Rithim bharraí 1 agus 2 úsáidte go minic i mír A. I mír B tá rithim phoncaithe ann.

Gnéithe eile Ceoil:

- Réimse d’ochtach.
- Móitíf athsheinnte.
- Seicheamh.
- Idirchéim de thréach comónta sa cheol.
- Buaicphointe an cheoil ag an bhfocal ‘*Freude*’ (pléisiúr) i mír B.

Le Foghlaim

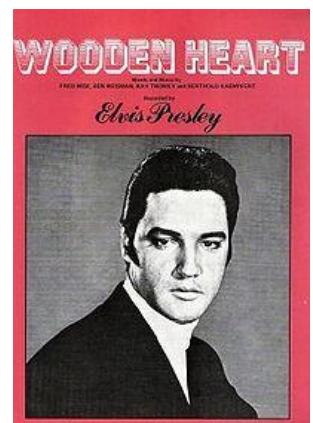
Motif: Mír an-ghearr atá le fáil go minic tríd an amhrán. Is móitíf choitianta san amhrán seo é an pátrún dhá chamán ag dul suas 3ch agus croisín eatarthu.

San amhrán seo labhraíonn an cantóir faoina ghrá. Níl sé ag iarraidh í a fhágáil, ná an baile ina gcónaíonn siad. Tuigeann sé áfach, go dtiocfaidh sé ar ais lá éigin, agus tá súil aige go mbeidh sé léi an tráth sin. Deir sé nach féidir leis fanacht ann níos faide, ach nuair a thagann sé ar ais, tá súil aige í a phósadh.

Féach ar an idirlíon agus faigh amach faoi leagan Elvis Presley a bhí le cloisteáil sa scannán G.I. Blues a tháinig amach sa bhliain 1960. Bhí an leagan seo den amhrán difriúil ón leagan thuas, agus tugadh “Wooden Heart” air. Déan liosta de na difríochtaí atá le sonrú idir an dá leagan den amhrán.

Tá sé an-choitianta leaganacha éagsúla a chloisteáil d’amhráin tíre. Tarlaíonn sé seo go minic le hamhráin tíre a thaitníonn go mór le daoine, mar shampla Danny Boy (The London/Derry Air; Maidin i mBéara). Déan liosta d’amhráin tíre eile a bhfuil leaganacha éagsúla cáiliúla le fáil díobh.

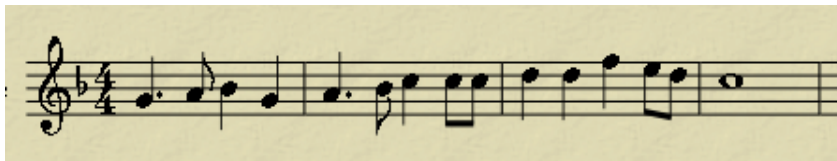
Cleachtadh 1.2.1

Freagair na ceisteanna thíos

1. Cuir ciorcal timpeall ar an bhfreagra ceart:			
a. Tá an t-amhrán seo	feargach	grámhar	brónach
b. Úsáidtear tonúlacht	mhór	mhion	mhódúil
c. Tá an luas	mall	moderato	beo
d. Foirm an amhráin ná	ABBA	ABCA	AABA
e. Tugtar foirm _____ air seo:	dhénártha	thrénártha	
f. Tagann an t-amhrán:	ó Mheiriceá	ón Iodáil	ón nGearmáin

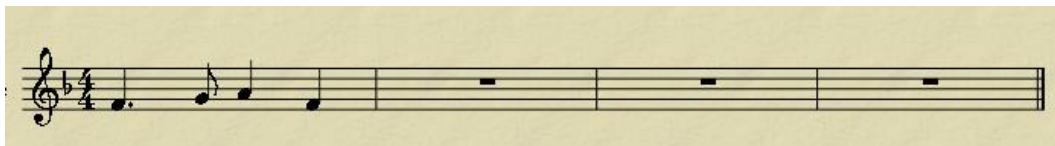
2. Scríobh liosta de ghnéithe eile an amhráin:

3. Amharc ar an tríú frása den amhrán, é scríofa i ngléas F an t-am seo:

Cad a thugtar ar an bpátrún nótaí atá athsheinnte thuas céim i mbarra 2?

4. Scríobh frása 4-bharra ag tosú leis an mbarra atá tugtha thíos:

5. Can an frása nuair atá sé cumtha agat.
6. Céard é réimse an amhráin? _____
7. Cén dá fhrása ina bhfuil an nóta is airde san amhrán? _____
8. Bain úsáid as an idirlíon le haistriúchán a fháil ar na focail den dara agus tríú véarsa.

Caro Mio Ben (Amhrán Ealaíne le Giordani)

Is amhrán ealaíne an t-amhrán seo. Chum an cumadóir Iodálach Guiseppe Giordani (1753-1798) é san 18ú haois. Is amhrán grá é an t-amhrán ina ndeir an cantóir go mbeidh sé croíbhriste gan a ghrá.

Attrib. to Guiseppe Giordiano
1748–1798

Larghetto.

Ca- ro mio ben cre- di- mi al-
Come once a- gain, joy of my

largamente

men sen- za di te_ lan- gui- sce il cor. Ca- ro mio ben sen- za di te lan- gui- sce il
heart, I can- not live If_ we must part. Come once a- gain, I can- not live if_ we must

cor.
part

Il tuo fe- del so- spir- a o- gnor ces- sa cru-
I am thine own, All love for you, To thee a-

f

p

17 del_ tan- to ri_ gor Ces- sa cru- del tan- to ri- gor, tan- to ri- gor. Car- ro mio
lone faith- ful and true, To thee a- lone faith- ful and true, faith- ful and true. Come once a-

22 ben cre- di- mi al- men sen- za di te lan- gui- sce il cor. Ca- ro mio ben cre- di- mi al-
gain, joy of my heart, I can- not live_ if_ we must part come once a- gain joy_ of my

27 men sen- za di te_ lan- gui- sce il cor.
heart I can- not live_ if we must part.

Gnéithe Ceoil

Tonúlacht: D mór.

Mothú: Grámhar, dáiríre.

Luas: Larghetto (mall agus leathan).

Foirm: A A1 B A2 Coda.

Amchomhartha: 4/4

Rithim: Tosaíonn an t-amhránaí ar anacrúis (an 3ú nóta den bharra). Úsáidtear rithim na chéad cheithre nóta go minic san amhrán.

Tionlacan: Nascann an tionlacan na míreanna agus seinneann sé intreoir agus coda ag an deireadh. Cuireann an tionlacan leis an bhfonn séiseach, grámhar.

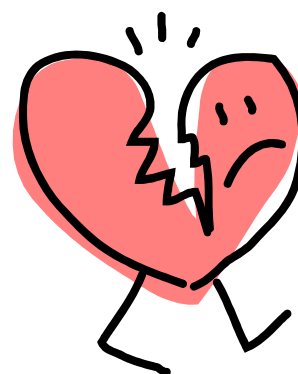
Gnéithe eile Ceoil:

- Réimse 9 nóta.
- Móitífeanna ag dul síos i mír A.
- Séis ag dul suas i mír B.
- Seicheamh.
- Athrú gléis i mír B.
- Ornáidiú ar na focail ‘Senza di te languisce il cor’ (gan tusa beidh mo chroí in ísle brí).
- Míreanna fada neamhrialta.

Le Foghlaim

Larghetto: Luas mall, leathan

Amhrán ealaíne é an t-amhrán seo. Ciallaíonn sé seo go bhfuil ardchaighdeán filíochta sna focail, go bhfuil cumadóir cinnte ag baint leis an gceol agus go bhfuil tionlacan ag dul leis. Go minic in amhráin ealaíne bíonn focaldathú le fáil ann. Ciallaíonn sé seo go léirítear brí na bhfocal sna tréithe ceoil atá ann, sa tséis, sa rithim nó san ornáidiú b’fhéidir. San amhrán seo feictear go bhfuil nóta fada ar an bhfocal “languisce” (ag meath le cumha i ndiaidh duine), rud a léiríonn an brón atá ar chroí an fhile.

Tabhair faoi deara go seinneann an pianó intreoir ag an tús agus iarmhír ag an deireadh ina ndéanann sé aithris ar shéis an chantóra. Oibríonn an tionlacan cosúil le macalla ar a bhfuil canta agus nasctar an dá chuid le chéile. Is cosúil le dísead an ceol mar gheall air seo. Tá an pianó ina dhlúthchuid den cheol – neamhchosúil le hamhrán tíre ina mbíonn an tséis agus an scéal níos tábhachtaí ná aon tionlacan, más ann dó.

Cleachtadh 1.3.1

Freagair na ceisteanna thíos

1. Míniú an téarma 'amhrán ealaíne':

2. Ainmnigh cumadóir an amhráin seo: _____

3. Cuir ciorcal timpeall ar an bhfreagra ceart:

a. Tá an t-amhrán seo: feargach áthasach brónach

b. Úsáidtear tonúlacht: mhór mhion mhódúil

c. Tá an luas: moderato larghetto beoga

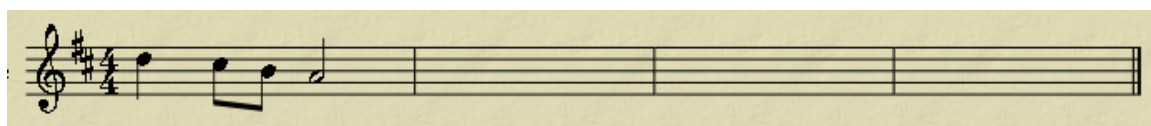
d. Foirm an amhráin ná: ABBA ABA AABA

e. Tagann an t-amhrán: ón Astráil ón Iodáil ó Éirinn

f. Bogann an tséis i: gcéimeanna léimeanna i gcéimeanna & léimeanna

4. Scríobh liosta de ghnéithe eile an amhráin:

5. Bain úsáid as seicheamh bunaithe ar an mbarra thíos le séis 4-bharra a scríobh.

6. Can an frása nuair atá sé cumtha agat.

7. Míniú na focail seo a leanas:

i. Larghetto: _____

ii. pp: _____

iii. Caro mio ben: _____

iv. Senza: _____

v. Seicheamh: _____

This Little Light of Mine (Spioradálach)

Is amhrán soiscéil Meiriceánach é an t-amhrán seo, ar bhain athbheochanóirí Meiriceánacha úsáid as san 18ú haois. Is éard is athbheochanóir ann ná duine atá ag iarraidh an Chríostaíocht a athbheochan. Tagann focail an amhráin spioradálaigh seo as Soiscéal Naomh Matha, Caibidil 5, Véarsaí 14- 16. Uaireanta déantar tubchumadh ar an tséis.

Curfá: G

This lit-tle light of mine I'm gon-na let it shine This lit-tle light of mine

I'm gon-na let it shine This lit-tle light of mine I'm gon-na let it shine

Let it shine let it shine let it shine The light that shines is the On Mon-dayhe gave me the

light of love lights the dark-ness from a - bove It shines on me and it gift of love Tues - day peace came from a - above on Wednes-day told me to

shines on you and shows what the po - wer of love can do, I'm gon-na have more faith, Thurs - day he gave me a li'l more grace. And then on

shine my light both far and near shine my light both bright and clear; where Fri - day told me to watch and pray Satur-day told me what to say, on

there's a dark cor - ner in this land I'm gon-na let my lit-tle light shine. Sun - day he gave me power di - vine just to let my lit-tle light shine.

Da Capo al fine

Gnéithe Ceoil

Tonúlacht: Mór.

Mothú: Áthasach, ceiliúradh.

Luas: Mear agus luascach.

Foirm: Véarsa agus curfá.

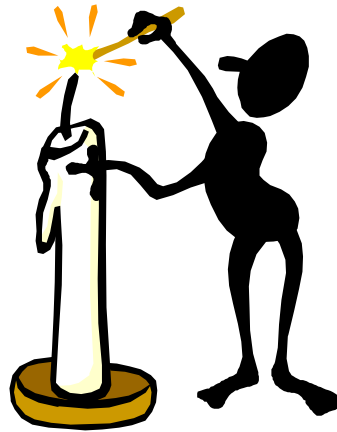
Amchomhartha: 4/4

Rithim:

- Sioncóipiú.
- Míreanna gairide. Nótaí fada.
- Tosaíonn an véarsa ar anacrúis (camáin ag deireadh an bharra).

Gnéithe eile Ceoil:

- Réimse 6 nóta. Is réimse an-chúng é seo.
- Nótaí athsheinnte.
- Míreanna athsheinnte - tá blúirí ón gcurfá i séis an véarsa.
- Gnéithe snagcheoil – sioncóipiú, 3ú nóta maolaithe.

Le Foghlaim

Sioncóipiú: Rithim bhríomhar ina mbaintear an bhéim den áit a mbíonn sé de ghnáth ar an gcéad bhuille den bharra lena chur ar bhuille lag.

Cleachtadh 1.4.1

Freagair na ceisteanna thíos

1. Mínigh an téarma ‘amhrán soiscéil’:

2. Ainmnigh cumadóir an amhráin seo: _____

3. Cuir ciorcal timpeall ar an bhfreagra ceart:

- a. Tá an t-amhrán seo: feargach áthasach brónach
- b. Úsáidtear tonúlacht: mhór mhion mhódúil
- c. Tá an luas: mall mear moderato
- d. Bogann an tséis i: gcéimeanna léimeanna i gcéimeanna & léimeanna
- e. Réimse an amhráin ná: 5ch 6ch 8ch
- f. Ainmnigh na nótaí i dtríchorda D _____

4. Scríobh liosta de ghnéithe eile an amhráin:

5. Buail amach an rithim seo thíos:

6. Cén difear atá idir é seo agus an bunleagan den amhrán?

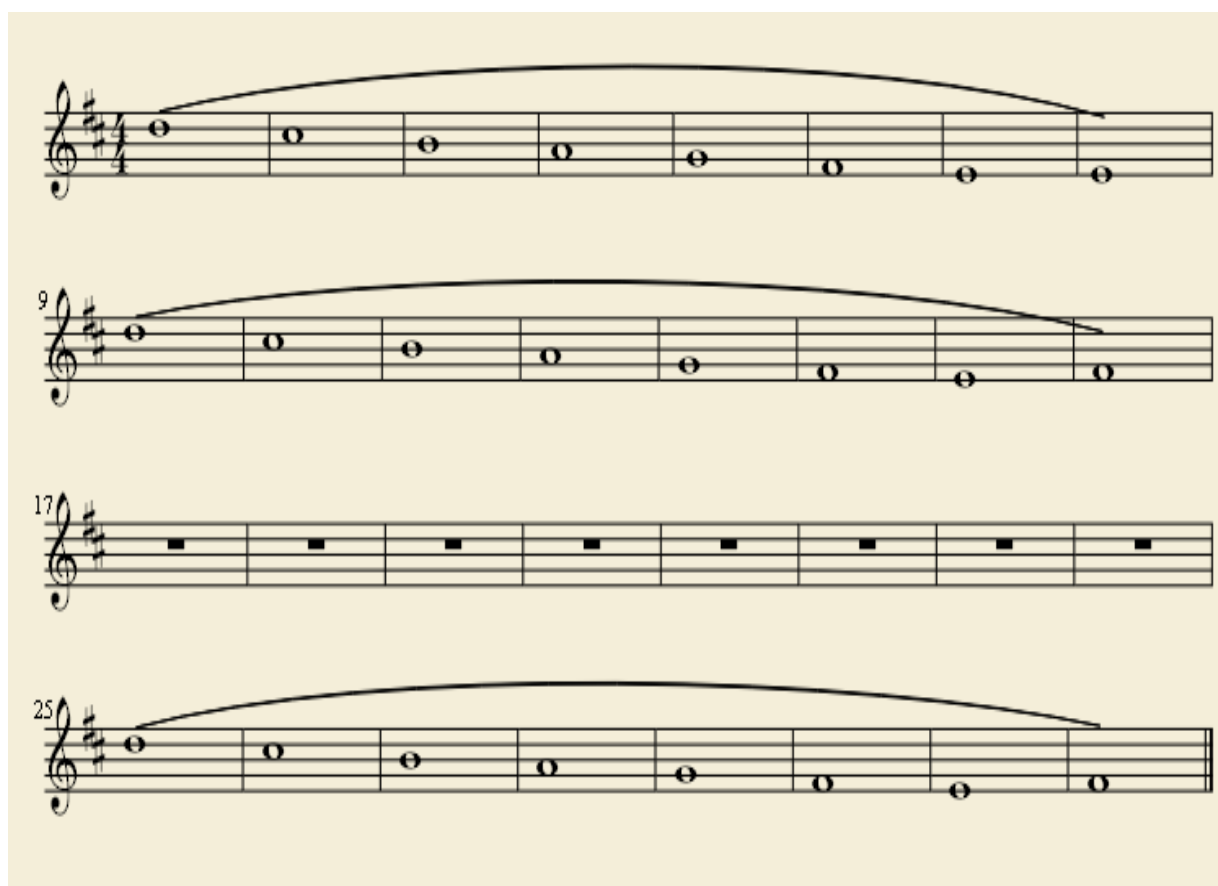
7. Cén ceann atá níos fearr agus cén fáth? _____

The Streets of London

Seo bailéad nua-aimseartha ina bhfuil agóid á dhéanamh i gcoinne chruatan saoil na ndaoine gan dídean i Londain. Tá teachtaireacht sa churfá do dhaoine leithleacha nach mbíonn sásta lena bhfuil acu. Chum Ralph McTell an t-amhrán seo sa bhliain 1969.

De bharr cúrsaí cóipchirt níl cead againn an ceol a fhoilsiú sa leagan digiteach den leabhar seo.

Can an líne chomhcheoil seo i rith an amhráin:

An bhfuaimníonn sé níos fearr leis an líne seo? Cén fáth?

Gnéithe Ceoil

Tonúlacht: Mór.

Mothú: Brónach ach spreagúil.

Luas: Mall ach le gluaiseacht ann.

Foirm: A A1 B A1

Amchomhartha: 2/2

Rithim:

Sioncóipithe. Mír A níos

sioncóipithe ná mír B.

Tosaíonn mír B ar anacrúis (an ceathrú buille den bharra).

Gnéithe eile Ceoil:

Réimse d'ochtach.

Nótaí athsheinnte.

Léim suas de thréach coitianta i mír A.

Le Foghlaim

Amchomhartha 2/2: Dhá mhinim i ngach barra. Cosúil le 4/4 ach níos tapúla go minic.

Cumadh an t-amhrán seo ar dtús sa bhliain 1969 ach níor eisíodh mar shingil é go dtí 1974. D'éirigh thar barr leis, shroich sé uimhir 2 sna cairteacha agus ghnóthaigh an t-amhrán roinnt duaiseanna don chumadóir, Ralph McTell. Chaith McTell tamall ag taisteal ar an ordóg (ag lorg síob ó strainséir) sa Fhrainc agus i Sasana, agus chaith sé tamall mar cheoltóir sráide i bPáras agus i Londain chomh maith. Tá focail an amhráin seo bunaithe ar an taithí a fuair sé sna háiteanna seo, ar na daoine a chonaic sé agus ar an trua a mhothaigh sé do na daoine gan dídean. Tá deacrachtaí móra ag daoine nach bhfuil dídean acu. Smaoinigh conas a bhraithfeá gan teach, gan bhaile, gan bhia, gan chairde, gan pingin rua. Cad iad na deacrachtaí a bheadh agat? Cad a dhéanfa i rith an lae? I rith na hoíche? Cad a dhéanfa faoi éadaí? Faoi airgead? Faoi bhia? Tá saol mar sin an-deacair dúinne a shamhlú fiú, mura bhfuil taithí againn ar a leithéid. Smaoinigh faoi agus tú ag canadh an amhráin.

Cleachtadh 1.5.1

Freagair na ceisteanna thíos

1. Cad is brí le bailéad?

2. Cé a chum an t-amhrán seo? _____

3. Cuir ciorcal timpeall ar an bhfreagra ceart:

a. Tá an t-amhrán seo:	spreagúil	grámhar	gealgháireach
b. Tá sé i ngléas:	C	A	D
c. Úsáidtear tonúlacht:	mhór	mhion	mhódúil
d. Tá an luas:	mall	measartha	beo
e. Foirm an amhráin ná:	ABAC	ABCA	AABA
f. Bogann an tséis i:	gcéimeanna	léimeanna	i gcéimeanna & léimeanna

4. Ainmnigh na nótaí i dtríchorda A: _____

5. Ainmnigh na nótaí i mbarraí 1-3: _____

6. Scríobh liosta de ghnéithe eile an amhráin seo:

7. Ainmnigh an nóta is ísle san amhrán: _____

8. Ainmnigh an nóta is airde san amhrán: _____

9. Réimse an amhráin: _____

10. Amharc ar an scór thíos:

i. Scríobh amach tábla na gcordaí sa ghléas ceart.

ii. Lión isteach na boscaí folmha le cordaí sa ghléas sin. Ná bíodh an corda céanna agat in dhá bhosca taobh le chéile.

11. Cuir frása freagartha leis an bhrása seo thíos. Críochnaigh ar dó. Cuir isteach frásalíne nuair atá tú críochnaithe.

Cén frása is fearr leat – an ceann a chum tú féin nó an ceann ar fáil san amhrán? Cén fáth?

Salve Regina

Is amhrán eaglasta é seo, den chineál is sine. Tugtar réchantaireacht nó cantaireacht Ghréagórach ar an gcineál seo ceoil chomh maith. Seo thíos mar a scríobhtaí ceol ar dtús. Déan iarracht na spotaí seo a leanúint agus tú ag éisteacht leis an gceol.

5.
Sálve, Regína, * máter mi-se-ricórdi-ae : Vít-a, dulcé-
do, et spes nóstra, sálve. Ad te clamámus, éxsu-les, fí-
li- i Hévae. Ad te suspi-rámus, geméntes et fléntes in hac
lacrimárum välle. E-ia ergo, Advocáta nóstra, illos tú-os
mi-se-ricórdes ócu-los ad nos convérte. Et Jésum, benedí-
ctum frúctum véntris tú-i, nóbis post hoc exsí-li-um ostén-
de. O clémens : O pí- a : O dúlcis * Vírgo Ma-rí- a.

Anseo thíos tá an ceol scríofa amach mar a chantar é. Níl aon bharralínte ná amchomhartha ann. Cantar na frásaí mar atá siad marcáilte agus ansin bíonn sos beag ann roimh an gcéad fhrása eile.

Sal-ve Re-gin-a Ma-ter mis-er-e-cor-di-ae; vi-ta, dul-ce-do et spes

5 nos-tra sal-ve. Ad-te cla-ma-mus ex-su-les fi-li-i Ev-ae. Ad-te sus-

9 pi-ra-mus, ge-men-tes et flen-tes in hac lac-ri-ma-rum val-le. E-ia er-

13 go, ad-vo-ca-ta nos-tra, il-los tu-os mi-se-ri-cor-des o-cu-los ad nos con-ver-

17 te. Et Je-sum, be-ne-dic-tum fruc-tum ven-tris tu-i, no-

21 bis post hoc ex-si-li-um os-ten-de. O-cle-mens. o-pi-

26 a, o-dul-cis vir-go Ma-ri-a.

Gnéithe Ceoil

Tonúlacht: Mód dó.

Mothú: Ómósach. Tá na mothúcháin le fáil sna focail, ní sa tséis ná sa rithim.

Luas: Am saor.

Uigeacht: Monafónach (séis amháin gan tionlacan).

Amchomhartha: Am saor (níl aon amchomhartha ann).

Rithim: Tagann an rithim ó na focail. Níl aon bharralínte ann.

Gnéithe eile Ceoil:

- Réimse 8 nóta.
- Gluaiseacht chéimneach den chuid is mó.
- Ceol siollach den chuid is mó – nóta amháin do gach siolla. Meiliosma ag an deireadh go háirithe ar an siolla “o”.

Le Foghlaim

Meiliosma: Níos mó ná nóta amháin séise ar shiolla amháin.

Cantaireacht shiollach: Nóta amháin ceoil ar gach siolla.

Is paidir é an Salve Regina a chantar chuig Muire, máthair Dé. Cumadh na focail ar dtús sna meánaoiseanna i Laidin, ach tá aistriúchán ar fáil i go leor teangacha éagsúla anois. Seo thíos na focail i nGaeilge:

Go mbeannaítear duit, a Bhanríon Naofa, a Mháthair na Trócaire,
go mbeannaítear duit, is tu ár mbeatha, ár milseacht is ár ndóchas.
Is ort-sa a screadaimid, clann bhocht dhíbeartha Éabha,
is chughat-sa suas a chuirimid ár n-osnaithe,
ag caoineadh is ag gol sa ghleann so na ndeor.
Iompaigh orainn, dá bhrí sin, a Choimirce, a chaomh-uasail,
do shúile atá lán de thrua, is nuair a bheidh deireadh
lenár n-íobairt ar an saol so, tabhair radharc dúinn ar thoradh do bhroinne,
Íosa, a Mhaigdean Mhuire ró-thrócaireach, ró-ghrámhar, ró-mhilis.
Guigh orainn a naomh-Mháthair Dé, ionas gur fiú sinn gealltanais Chríost a fháil.

Cleachtadh 1.6.1

Freagair na ceisteanna thíos

1. Cén teanga ina gcantar cantaireacht eaglasta? _____

2. Déan cur síos ar uigeacht na cantaireachta eaglasta:

3. Mínigh an téarma 'siollach':

4. Mínigh an téarma 'meiliosma':

5. Cad is brí le 'Salve Regina'? _____

6. Cuir ciorcal timpeall ar an bhfreagra ceart

- a. Úsáidtear tonúlacht: mhór mhion mhódúil
- b. Bogann an ceol (go príomha) i: gcéimeanna léimeanna i gcéimeanna & léimeanna
- c. Úsáidtear uigeacht: homafónach mhonafónach ilfhónach

7. Buail amach an rithim sa cheol thíos:

Scríobh síos buntáiste agus míbhuntáiste amháin atá ag an leagan seo thar an mbunleagan:

Oh, I Got Plenty O' Nuttin'
(as "Porgy and Bess" le George Gershwin, DuBose agus Dorothy Heyward agus
Ira Gershwin)

Is ón gceoldráma (*opera*) 'Porgy and Bess' an t-amhrán seo. Ba é seo an chéad cheoldráma Meiriceánach agus ba iad George Gershwin (1898-1937), DuBose & Dorothy Heyward & Ira Gershwin a chum é sa bhliain 1935. Tá cúpla amhrán ón gceoldráma seo cáiliúil, dála 'Summertime'. Léiríonn an dráma scéal na ndaoine gorma atá ina gcónaí in Catfish Row. San amhrán canann Porgy, cláiríneach a bhíonn ag lorg déirce, faoina shonas agus é ag smaoineamh ar a bhean Bess.

De bharr cúrsaí cóipchirt, níl cead againn an ceol a fhoilsiú sa leagan digiteach den leabhar.

George Gershwin sa bhliain 1937.

Grianghraf le Carl Van Vechten

Gnéithe Ceoil

Tonúlacht: Mór.

Mothú: Áthasach, sásta.

Luas: *Moderato*.

Foirm: A A1 B A Coda (foirm thrianach/thrénártha).

Amchomhartha: 4/4

Rithim:

- Tosaíonn mír A ar anacrúis.
- Camáin níos coitianta i mír B.
- Sioncóipiú (gné den snagcheol).

Gnéithe eile Ceoil:

- Réimse 10 nóta.
- Seicheamh i mír B.
- 4ú agus 6ú nóta ardaithe uaireanta. 7ú nóta íslithe ag an deireadh.
- Nótaí athsheinnte.
- Séis bunaithe ar thríchorda sa chéad bharra i mír B.
- Nótaí fada marthanacha sa Choda.
- Frása amháin ráite in ionad a bheith canta. (“No use complainin”)

Le Foghlaim

Seicheamh: Pátrún nótaí atá athsheinnte suas nó síos céim nó dhó.

Cleachtadh 1.7.1

Freagair na ceisteanna thíos

1. Cad is ceoldráma ann?

2. Ainmnigh cumadóir cáiliúil ceoldráma: _____

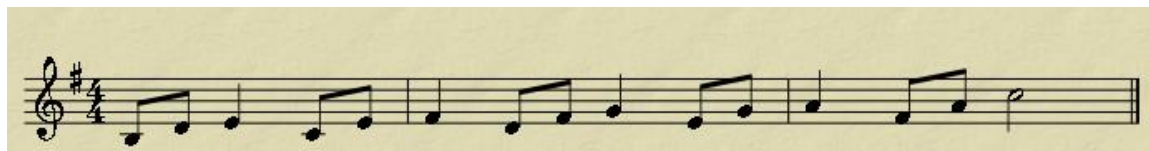
3. Ainmnigh cumadóir an amhráin seo: _____

4. Cuir ciorcal timpeall ar an bhfreagra ceart:

- a. Tá an t-amhrán seo: feargach grámhar sásta
- b. Úsáidtear tonúlacht: mhór mhion mhódúil
- c. Tá an luas: mall moderato mear
- d. Foirm an amhráin ná: A A1 B A2 ABCA ABCD
- e. Bogann an tséis i: gcéimeanna léimeanna i gcéimeanna & léimeanna
5. Cuir cordaí tacaíochta leis an tséis seo thíos.

6. Cuir lúibín thart ar an mbun-phátrún agus ar gach athsheim den seicheamh sa mhír thíos:

7. Cén focail a théann leis an mír seo san amhrán?

By The Waters of Babylon (Rothlam aithnidiúil)

Is rothlam Giúdach 3 pháirt é an t-amhrán seo. Tá sé bunaithe ar an gcéad véarsa de shalm 137. Tá cruachás na nGiúdach, a bhí gafa ag arm na Bablóine sa bhliain 579 R.Ch., mar ábhar aige. Bhí na Giúdaigh i ngéibheann ar feadh 47 bliain.

Páirt 1

By the waters the waters of Ba - by - lon.

Páirt 2

We sat down and we - pt, and we - pt for thee Zi - on. We re - mem - ber

Páirt 3

thee, re - mem - ber thee, re - mem - ber thee Zi - on.

Gnéithe Ceoil

Tonúlacht: Módúil

Mothú: Brónach.

Luas: Mall.

Foirm: 3 mhír A B C.

Amchomhartha: 4/4

Rithim: Móitífeanna rithimeacha gearra athsheinnte; barra 1-3, barra 6-7 agus barra 9-11.

Gnéithe eile Ceoil:

- Réimse 10 nóta.
- Seicheamh ag dúl síos i ngach frása.
- Cruthaíonn an ghluaiseacht síos mothú an bhróin.

Le Foghlaim

Rothlam: Amhrán i bpáirteanna ina gcanann gach páirt an rud ceannann céanna ach tosaíonn siad i ndiaidh a chéile. Nuair a shroichtear an deireadh tosaítear arís ón tús.

Canóin: Amhrán i bpáirteanna ina gcanann gach páirt an rud céanna ag an tús agus tosaíonn siad i ndiaidh a chéile ach ní leantar leis an gceol céanna tríd an amhrán ar fad.

Cleachtadh 1.8.1

Freagair na ceisteanna thíos

1. Mínigh an téarma 'rothlam':

2. Cén difríocht atá idir rothlam agus canóin?

3. Cuir ciorcal timpeall ar an bhfreagra ceart:

- a. Tá an t-amhrán seo: gealgháireach grámhar brónach
- b. Úsáidtear tonúlacht: mhór mhion mhódúil
- c. Tá an luas: mall moderato mear
- d. Foirm an amhráin ná ABA ABC AABA
- e. Bogann an tséis i: gcéimeanna léimeanna i gcéimeanna & léimeanna

4. Scríobh liosta de ghnéithe eile an amhráin:

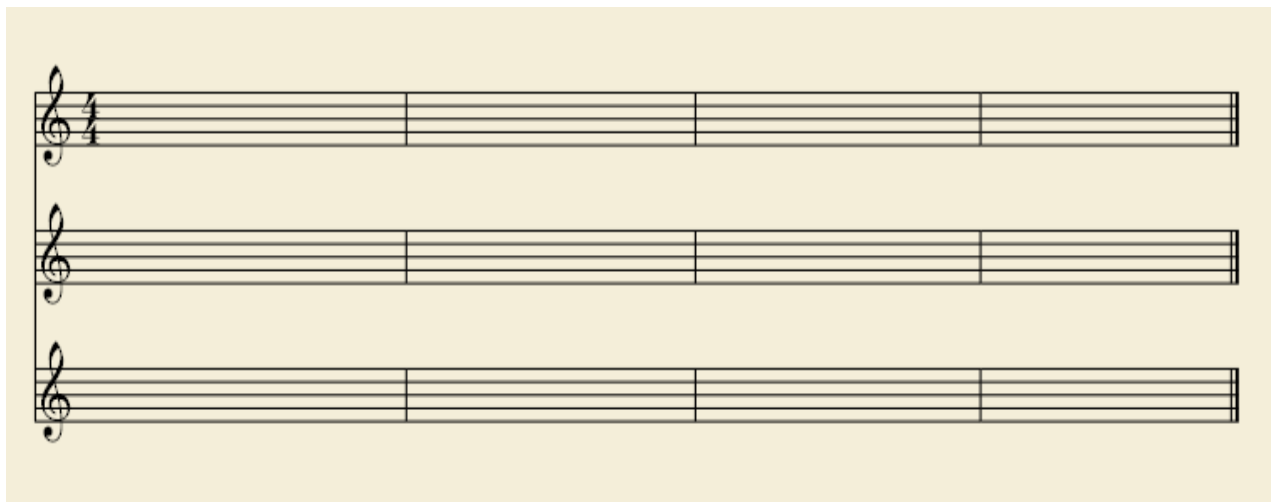
5. Buail amach an rithim seo a leanas:

6. Cuir lúibín thar na barraí atá mar an gcéanna.

7. Aimsigh samplaí de na rithimí sin san amhrán. Cén barraí ina bhfaightear iad?

8. Scríobh amach an ceol arís thíos, ag tabhairt líne amháin do gach páirt. Féach go bhfuil na nótaí atá canta le chéile scríofa go beacht os cionn a chéile.

9. Déan anailís ar na cordaí a chruthaítear nuair a chantar na nótaí le chéile. Féach ar an gcéad nóta i ngach barra. Ainmnigh na cordaí sin.

10. Tá nótaí crochta le fáil ar an gcéad bhuille de bharra 2 agus 3 sa dara frása. Faigh amach cad is brí leis seo.

11. Cén corda ar a gcríochnaíonn an ceol? _____

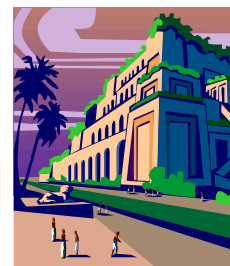
12. Bris suas i ngrúpaí sa rang, agus can an rothlam i dtrí pháirt. An maith leat é?

13. Ainmnigh trí rothlam eile.

i. _____

ii. _____

iii. _____

14. Cén ceann is fearr leat agus cén fáth? _____

Amhráin Dualgais Bliain C

Amhrán	Catagóir	Tonúlacht	Am-chomhartha	Foirm	Mothú	Tír/Cumadóir	Cur Síos
Preab san Ól	Amhrán tíre as Éirinn	Mór	Tapa 3/4	AABA	Áthasach, greannmhar.	Éire	Amhrán óil. Deir sé go gcaithfidh sé a chuid airgid ar an ól mar nach féidir an t-airgead a thabhairt leis sa saol eile!
Muss I Denn	Amhrán tíre as tír eile	Mór	Measartha 4/4	AABA1	Impíoch, grámhar.	An Ghearmáin	Amhrán grá faoi fhear atá ag fágáil na háite agus ag fágáil a ghrá ina dhiaidh.
Caro Mio Ben	Amhrán ealaíne	Mór	Measartha 4/4	ABA1A2	Grámhar, impíoch.	Giordani	Amhrán grá ina ndeir an cantóir nach féidir leis maireachtáil gan a ghrá.
This Little Light of Mine	Bailéad	Mór	Tapa 4/4	Véarsa & curfá	Bríomhar, beoga, bródúil.	Ní fios cé a chum	Ceiliúrann an t-amhrán seo tallann an chantóra.
The Streets of London	Pop-amhrán	Mór	Measartha tapa 2/2	Véarsa & curfá	Brónach, smaointeach.	Ralph McTell	Cuirtear ina luí orainn nár chóir gearán a dhéanamh faoi rudaí beaga nuair atá daoine gan dídean ann.
Salve Regina	Amhrán Eaglasta	Módúil	Mall, rithim shaor.	Cumtha tríd	Ómósach.	Ní fios cé a chum	Paidir le cantaireacht Ghréagórach.
Oh I got Plenty of Nuttin'	Amhrán as ceoldráma	Mór	Measartha 4/4	A A1 B A2	Áthasach, réchúiseach.	George Gershwin, Dubose agus Dorothy Heyward agus Ira Gershwin	Tógtha as ceoldráma, tá an cantóir sásta cé go bhfuil sé bocht.
By the Waters of Babylon	Amhrán i 3 pháirt	Módúil	Mall 4/4	ABC	Suaimhneach ómósach.	Ní fios cé a chum	Rothlaim reiligiúnach.

Is féidir leat an tábla seo a líonadh le heolas ó na hamhráin roghnaithe.

Amhrán	Catagóir	Tonúlacht	Am-chomhartha	Foirm	Mothú	Tír/Cumadóir	Cur Síos

Aonad 2 – Saothair Dhualgais

Aonad 2: Grúpa C

Vivaldi: Na Ceithre Shéasúr, Op. 8 uimh.1, An tEarrach

An chéad ghluaiseacht, Allegro

An dara gluaiseacht, Largo e pianissimo sempre)

Bizet: Sraith *L'Arlesienne* uimh.2

An dara gluaiseacht, Intermezzo

An ceathrú gluaiseacht, Farandole

Shaun Davey: Granuaile

An dara gluaiseacht, "Ripples In the Rockpools"

Cleachtaí Dul Siar

Nóta faoi scór ceoil a léamh

Sna leathanaigh seo a leanas beidh scór ceoil le léamh agat. Is féidir leis seo a bheith scanrúil ar dtús nuair a thosaíonn tú mar go bhfuil an oiread sin línte ceoil ann. Lean na treoracha seo sula dtosaíonn tú:

1. Más féidir, is fearr dul tríd an scór le haibhseoir sula n-éisteann tú leis an gceol, chun an tséis a shoiléiriú. Má léimeann an tséis ó uirlis go huirlis tá sé tábhachtach go mbeidh do shúile réidh le léim ó líne amháin ceoil go líne eile ceoil. Cuideoidh an aibhsiú leis seo.
2. Tógadh na scóranna seo ó shuíomhanna ar an idirlíon agus tá cuid acu an-sean. Uaireanta ní bhíonn ainmneacha na n-uirlisí scríofa taobh le gach líne. Tá sé seo fíor faoin scór do Na Ceithre Shéasúr. Is fearr ainmneacha na n-uirlisí a scríobh isteach ar thaobh an scóir le cuidiú leat.
3. Scríobh isteach uimhreacha na mbarraí ar bharr an chéad bharra ar gach líne cheoil. Cuideoidh sé seo leat nuair atá tú ag iarraidh cleachtaí a dhéanamh, nó briseadh síos a dhéanamh ar fhoirm an cheoil.
4. Is féidir aibhseoirí de dhathanna éagsúla a úsáid le téamaí éagsúla a mharcáil sa scór. Cuideoidh sé seo leat teacht ar na téamaí ceoil go tapaídh.
5. Bain úsáid as dath eile arís le marc a chur ar aon fhocail atá scríofa isteach sa scór. Bain úsáid as an idirlíon le fáil amach cad is brí leo, muna bhfuil siad sa leabhar seo nó i dtéacsleabhar eile atá agat.

The image displays two staves of musical notation for guitar. The top staff is in treble clef and the bottom staff is in bass clef. Both staves are in the key of D major (two sharps: F# and C#) and 3/4 time. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and bar lines. Below the staves, there are two sets of tablature (T, A, B) with numbers indicating fret positions. The first set of tablature corresponds to the first staff, and the second set corresponds to the second staff. The tablature includes numbers 0 through 12, indicating fret positions on the strings.

Na Ceithre Shéasúr, Op. 8 uimh.1, An tEarrach

An chéad ghluaiseacht, Allegro

An dara ghluaiseacht, Largo e pianissimo sempre

le Antonio Vivaldi (1678-1741)

Sainmhínithe don dá ghluaiseacht

Continuo: Feidhm an *basso continuo* ná na cordaí a chomhlánú in airde raon meánach os cionn an doird toisc go raibh airde ard ag an-chuid uirlisí sa ré Bharócach. Rinne an chlárchruit tobchumadh ón ‘dord figiúrtha’. An chiall atá leis seo ná na huimhreacha atá faoin dordlíne, áit a seasann gach uimhir don idirchéim os cionn an doird. Mar shampla má tá 6 agus 4 scríofa faoin nóta C sa dord, seinneann an seinnteoir A (6ch os cionn C) agus F (4ch os cionn C). Bhí sé saghas cosúil le duine a bheith ag léamh ó chordaí Am, F, Bbm – ní bhíonn na nótaí ar fad scríofa amach ach tuigeann an seinnteoir cén nótaí atá i gceist.

Ritornello: Foirm cheoil ina dtagann an phríomhchuid (A) ar ais arís agus arís eile, (cosúil le búmarang) i ngléasanna éagsúla, agus idir téamaí eile ceoil. An-choitianta sa Ré Bharócach. Cosúil le foirm rondo a tháinig chun cinn sa Ré Chlasaiceach. Tugtar an Téama Ritornello (nó Téama an Ritornello) ar an gceol a bhaineann le cuid A.

Dúnadh foirfe: Cosúil le lánstad sa cheol, déanta suas de dhá chorda: V – I. Le fáil ag deireadh ghluaiseachta go minic, agus riachtanach nuair atá athrú gléis (modhnú) i gceist.

Cadenza: Píosa ceoil casta a sheinntear ar uirlis aonair, léiríonn sé tallann an seinnteora.

Mionghléas Coibhneasta: Bíonn an gléas-chomhartha céanna ag an mionghléas agus mórghléas coibhneasta. Mar shampla tá C mór agus A mion gaolta le chéile mar go bhfuil an gléas-chomhartha céanna acu. Tá E mór agus C# mion gaolta le chéile mar go bhfuil ceithre ghéar (#) sa dá cheann.

Ripieno: An grúpa mór uirlisí sa choinséartó grosso. Tugtar an **concertino** ar an ngrúpa beag uirlisí.

Ceannasach: Gléas só. Má thosaíonn píosa i ngléas C mór, go minic athraíonn an ceol go dtí an ceannasach – gléas G mór. Ciallaíonn sé seo go mbeidh F# ann ar feadh tamaill. Tugtar an ceannasach ar an ngléas nua seo. Ní fhanann sé rófhada sa ghléas nua sula dtéann sé ar ais go dtí an tonach (gléas C).

Tremolo (Creathán): Seinntear na nótaí an-tapa ar fad, agus is nótaí athsheinnte iad de ghnáth. Ar na téaduirilís bogann an bogha an-tapa suas agus síos na sreanga. Cruthaíonn an fhuaim seo teannas.

Focaldathú: Léirítear brí na bhfocal tríd an gceol. Mar shampla sa ghluaiseacht seo léirítear na héin ag canadh trí thríleach a úsáid ar nótaí atá an-ard. Chomh maith leis sin, léirítear an tintreach agus toirneach le nótaí seinnte le creathán (tremolo) agus trí scálaí an-tapa a sheinm.

Tríleach: Seinntear an nóta atá scríofa agus an nóta os a chionn, an-tapa ar fad, arís agus arís eile ar feadh luach an nóta.

An Chéad Ghluaiseacht: Allegro

Gléas agus tonúlacht: E mór

Amchomhartha: 4/4 – ceithre chroisín i ngach barra.

Luas: Allego – bríomhar

Uirlisí: Veidhlín aonair agus téaduirlisí le continuo.

Uigeacht: Homafónach – séis le tionlacan.

Foirm na chéad Ghluaiseachta: Foirm ritornello

Barraí 1-13: Tutti: Téama Ritornello cloiste go hiomlán ar na sreanga (téaduirlisí) agus continuo. Tá dhá pháirt ag an Téama Ritornello, barraí 1-6 (thuas) agus 7-13(thíos)

Is léiriú é téama an ritornello ar na focail:
“Tá an tEarrach anseo”

Barraí 13-27: “agus déanann na héin ceiliúradh ar a filleadh le hamhrán áthasach”

Aonréadaí: Aonréadaí le dhá veidhlín eile (1,2) déantar aithris ar éan le tríleach (tr) agus gluaiseachtaí suas/síos. Déanann na huirlisí aithris ar a chéile chomh maith.

Barraí 28-31: Tutti. Tagann an dara páirt den Téama Ritornello ar ais.

Barraí 31-40: ‘séideann leoithní boga gaoithe go cineálta ar shruthanna monbhracha’

Tutti: Smaoineamh nua leathchamánach a bhogann go séimh agus a chuireann monabhar an tsrutha in iúl.

Barraí 44 – 55: “Tagann stoirmeacha toirniúla, comhartha an Earraigh, agus éiríonn na spéartha dorchá”. Seinntear nótaí láidre *tremolo* anseo leis an toirneach a chur in iúl, agus seinntear scálaí tapaidh leis an tintreach a léiriú. Seinntear go leor nótaí arda ar veidhlín aonair agus léiríonn sé seo cumhacht na stoirme.

Barraí 55-59: Tutti: Dara leath den Téama Ritornello ar ais, i C# mion (mionghléas coibhneasta)

Barraí 59-65 “Ciúnaíonn an stoirm agus tosaíonn na héin ar a gceol álainn arís” Aonréadaí ar dtús ansin tagann Veidhlín 1 agus Veidhlín 2 isteach (sa stíl chéanna le barraí 13-27) ag déanamh aithrise ar a chéile, nótaí athsheinnte agus tríleacha.

Barraí 66-82 Tutti: An chéad pháirt den Téama Ritornello ar ais in E mór. Bíonn caidéinse le tionlacan ag an aonréadaí (píosa ceoil a thaispeánann scileanna an tseinnteora). Tagann an dara páirt den Téama Ritornello ar ais, rud a thugann an ghluaiseacht go deireadh áthasach in E mór (dúnadh V-I).

A Allegro
'Giunt'è la Primavera'

Violino
Principale

Violino
Primo

Violino
Secondo

Alto
Viola

Organo e
Violoncello

B

C Canto de gl Voelli

Solo

Canto de gl Voelli

Canto de gl Augelli

Solo

'e festocelli La Salutan gl'Augeli con lieto canto.'

11

12

13

'E i fonti allo Spirar de' Zeffiretti Con dolce mormorio Scorrono i fonti'
Scorrono i Fonti

14

131

132

133

134

135

'Vengon' coprendo l'or di nero amanto E Lampi, e tuoni ad annuntiar la eletti;

Tuoni

Tuoni

Tuoni

Tuoni

Tuoni

Tuoni

6 5 6 5
4 3 4 3

136

137

138

139

Solo

140

141

142

143

144

145

146

124

125

Tutti

126

Indi facendo questi, gl'Angelletti Ternan' di nuovo al lor canoro incanto:
Canto d'Voelli

Solo

Canto d'Voelli

Solo

Canto d'Angelletti

Solo

Tanto Solo

127

Tutti

Tutti

Tutti

Tutti

161

Solo

Tasto Solo

165

Tutti

Tutti

169

p

p

p

p

p

p

Cleachtadh 2.1.1

Tasc Éisteacha

Éist leis an sliocht seo as an gcéad ghluaiseacht d'Earrach agus freagair na ceistanna thíos:

An Chéad Éisteacht:

1. Déan cur síos ar an suíomh nó íomhá a chruthaíonn an ceol seo duit:

An Dara hÉisteacht

2. Ainmnigh na huirlisí a chuala tú sa cheol:

3. Cuir ciorcal thart ar an bhfocal cuí:

Luas:	Mall	Mear	Meánach
Fonn:	Áthasach	Feargach	Brónach
Tonúlacht:	Mór	Mion	Módúil
Meadarach:	2	3	4
Uigeacht:	Tanaí/soiléir	dlúth/saibhir	
Séis:	Ard	Meánach	Íseal
Séis:	Nótaí athsheinnte	Seichimh	Léimeanna móra
Rithim:	Nótaí gearra	Nótaí Poncaithe	Nótaí Fada Coimeáda
Uirlisí:	Práis	Banna céilí	Ceolfhoireann Bharócach

4. An maith leat an ceol seo? Cuir fáth le do fhreagra.

5. Conas a chuir an cumadóir na héin in iúl? _____

Cleachtadh 2.1.2

Amharc ar an scór den chéad ghluaiseacht agus freagair na ceistanna seo a leanas:

1. Cén gléas ina bhfuil an ghluaiseacht seo? _____
2. Cén t-amchomhartha atá aige? _____
3. An bhfuil anacrúis ann? _____
4. Mínigh anacrúis: _____
5. Mínigh *tr*: _____
6. Mínigh an t-ornáidiú atá i mbarra 14 sa chéad pháirt: _____
7. Cén íomhá a chruthaítear leis an ornáidiú seo? _____
8. Ainmnigh an nóta is airde i mbarra 19: _____
9. Cad a thugtar ar na línte ar a bhfuil an nóta sin scríofa? _____
10. Déan cur síos ar an mbealach ina seinneann an dá veidhlín aonair i mbarra 22.

11. Athraíonn an ceol i mbarra 31. Cén íomhá a léirítear sa bharra sin agus ina dhiaidh?

12. Ainmnigh trí athrú a thagann ar an gceol ag an bpointe seo:
 - i. _____
 - ii. _____
 - iii. _____
13. Tagann téama an ritornello ar ais i mbarra 40. Cén gléas ina bhfuil sé? _____
14. Cad a thugtar ar an modh seanma i mbarra 44 ag litir D? _____
15. Cén íomhá a léiríonn an scála i mbarra 45? _____
16. Cén ghné eile a úsáideann an cumadóir leis an stoirm a léiriú? _____
17. I mbarra 55/56 seinntear téama an ritornello i ngléas _____
18. I mbarra 61 cén íomhá atá á léiriú? _____
19. Cén barra ina seinntear téama an ritornello i ngléas E mór arís? _____
20. Mínigh *tutti*: _____

Gluaiseacht 2: Largo e Pianissimo sempre

Veidhlín mar aonréadaí

2 veidhlín agus vióla ag tabhairt tionlacain

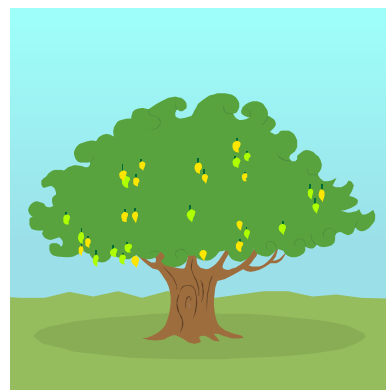
Gléas agus Tonúlacht: C# mion (mionghléas coibhneasta)

Uigeacht: Homafónach – séis le tionlacan

Amchomhartha: 3/4 – trí chroisín i ngach barra.

Foirm: A, A1, Coda

“Ar an gcluain atá clúdaithe le bláthanna, le sioscarnach dhuilliúr na gcraobh os a chionn, codlaíonn an t-aoire, a mhadra dílis lena thaobh.”

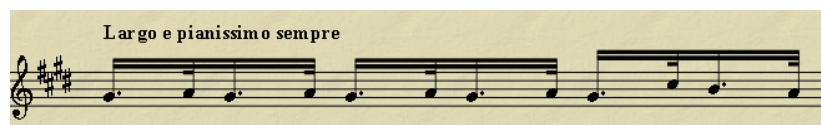

Déanann séis shnítheach an veidhlín aonair tagairt don aoire, cuireann gluaiseacht leanúnach na veidhlíní sioscarnach na nduilleog agus na bplandaí in iúl, an féar agus na bláthanna. Cuireann an rithim láidir atá á sheinm ar an vióla tafann an mhadra in iúl, é ag tabhairt aire don aoire nuair atá sé ina chodladh.

Cur síos ar an bhFoirm:

A Barraí 1-18.

Figiúr poncailthe ciúin ar *ripieno* i mbarra 1 mar intreoir.

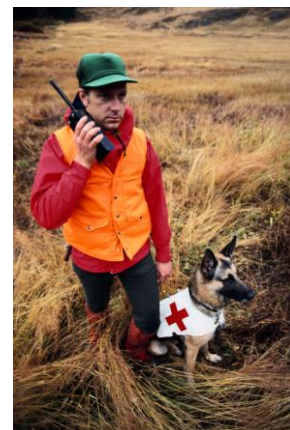
Ansin tagann an veidhlín aonarach isteach ag seinm na séise, ag tosú ar an mionchorda, mí - dó - lá.

Bíonn athrú gléis tar éis na séise fada seo ag barra 17-18; modhnú go G# mion (an ceannasach).

A1: Barraí 19-29: Bíonn an figiúr poncailthe ón oscailt cloiste arís i gcomhair barra amháin agus seinneann an veidhlín aonarach an tséis chéanna le cúpla athrú ag críochnú ar ais i C# mion.

Coda: Barraí 30-39: Smaoineamh ceoil 4 bharra le tríleach athsheinnte ag leanúint leis an bhfigiúr poncailthe. Dúnann an ceol chomh ciúin agus a thosaigh sé.

Anseo thíos tá an scór iomlán den ghluaiseacht seo. Más é seo an chéad uair duit a bheith ag léamh ceoil ó scór iomlán mar seo b'fhéidir go mbeidh sé deacair ort. Cuideoidh sé más féidir leat an phríomhuirlis a mharcáil le haibhseoir (highlighter) agus ansin beidh fhios agat cén líne le leanúint. Tá an ghluaiseacht seo níos éasca ná an chéad ghluaiseacht mar go mbíonn an tséis á sheinm ag an chéad veidhlín (Violino Principale) an t-am ar fad.

Bain triail as na nithe seo a leanas a dhéanamh ag baint úsáide as an scór thíos:

1. Buail amach rithim an violá.
2. Buail amach rithim na chéad agus dara veidhlíní.
3. Déan iarracht líne na chéad agus an dara veidhlín a chanadh.
4. Má tá duine sa rang a sheinneann an veidhlín, iarr air/uirthi an chéad líne a sheinm. Mura bhfuil, nó má tá an líne ró-dheacair, bain triail as é a sheinm ar uirlis eile, pianó mar shampla.

Largo
'E quindi Sul fiorito ameno prato Al caro mormorio di fronde e piante Dorme'l Caprar col fido can' à lato.'
Il Caprar che dorme

Violino Principale

Mormorio di frondi, e piante

Solo

Violino Primo

pp sempre
Mormorio di fronde, e Piante

Violino Secondo

pp sempre
Il Cane che grida

Alto Viola

si deve suonare sempre molto forte, e Strappato

111

System 111: The vocal line features a melodic phrase starting on a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The piano accompaniment consists of a steady eighth-note pattern in the right hand and a bass line with quarter notes in the left hand.

112

System 112: The vocal line continues with a melodic phrase, including a sharp sign indicating a pitch change. The piano accompaniment maintains the eighth-note pattern in the right hand and the quarter-note bass line in the left hand.

113

System 113: The vocal line has a melodic phrase with a sharp sign. The piano accompaniment continues with the eighth-note pattern in the right hand and the quarter-note bass line in the left hand.

114

System 114: The vocal line features a melodic phrase. The piano accompaniment continues with the eighth-note pattern in the right hand and the quarter-note bass line in the left hand.

115

System 115: The vocal line has a melodic phrase ending with a sharp sign. The piano accompaniment continues with the eighth-note pattern in the right hand and the quarter-note bass line in the left hand.

238

239

240

Cleachtadh 2.1.3

Tasc Éisteacha

Éist leis an sliocht seo as an dara ghluaiseacht d'Earrach agus freagair na ceistanna thíos:

An Chéad Éisteacht:

1. Déan cur síos ar an suíomh nó íomhá a chruthaíonn an ceol seo duit:

An Dara hÉisteacht

2. Ainmnigh na huirlisí a chuala tú sa cheol:

3. Cuir ciorcal thart ar an bhfocal cuí:

Luas:	Mall	Mear	Meánach
Fonn:	Croíúil	Feargach	Suaimhneach
Tonúlacht:	Mór	Mion	Módúil
Meadaracht:	2	3	4
Uigeacht:	Tanaí/soiléir	dlúth/saibhir	
Séis:	Ard	Meánach	Íseal
Rithim:	Nótaí réidhe	Nótaí gearra	Nótaí Fada Coimeádta
Uirlisí:	Práis	Ceolfhoireann	Ceathairéad Téadach

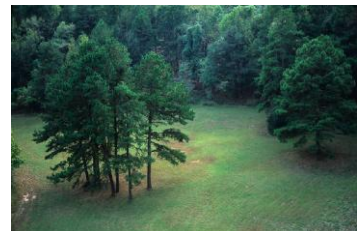
4. Tarraing pictiúr anseo den aoire ina chodladh faoi chrann i bpáirc atá lán le bláthanna, agus madra le hais an aoire.

Cleachtadh 2.1.4

Amharc ar an scór agus freagair na ceisteanna seo a leanas bunaithe ar an dara gluaiseacht.

1. Cén gléas ina bhfuil sé scríofa? _____
2. Cén t-amchomhartha atá aige? _____
3. Cén uirlis aonair a sheinneann ann? _____
4. Cén uirlisí tionlacain a sheinneann ann? _____
5. Cén dinimic atá ag tús an cheoil? _____
6. Mínigh *Largo e pianissimo sempre*: _____
7. Ainmnigh 4 dhifríocht idir an ceol sa ghluaiseacht seo agus i ngluaiseacht a haon:
 - i. _____
 - ii. _____
 - iii. _____
 - iv. _____
8. Cén tríchorda ar a bhfuil na nótaí i mbarra 2 bunaithe? _____
9. I mbarra 16 tá x roimh an gcéad nóta. Mínigh: _____
10. Mínigh *tr*: _____
11. Cé mhéad buille atá ar leath-chamán poncailithe? _____
12. Cé mhéad buille atá ar leath-leath-chamán? _____
13. Cén barra ina dtosaíonn cuid A1? _____
14. Ainmnigh difríocht amháin idir A agus A1: _____
15. Buail amach an rithim idir barra 2 agus barra 18.
16. Ainmnigh gléas amháin a dtéann an ceol seo tríd seachas an bunghléas: _____
17. Cén barra ina gcríochnaíonn an veidhlín aonair?

18. Conas a chríochnaíonn an píosa?

Cleachtadh 2.1.5

Scríobh an cumadóir, Vivaldi, an saothar seo. Scríobh cuntas gairid (10 bpointe) ar an gcumadóir seo agus ar na saothair a chum sé.

Déan taighde ar an saothar Na Ceithre Shéasúr. Scríobh 6 phointe eolais faoi.

Déan comparáid idir an dá ghluaiseacht den saothar faoi na teidil a thugtar thíos:

	Gluaiseacht 1	Gluaiseacht 2
Gléas		
Amchomhartha		
Teideal		
Séis		
Foirm		
Rithim		
Mothú		
Uirlisí		

Sraith *L'Arlésienne* uimh.2

(an dara gluaiseacht, Intermezzo agus an ceathrú gluaiseacht, Farandole)

le George Bizet (1838-1875)

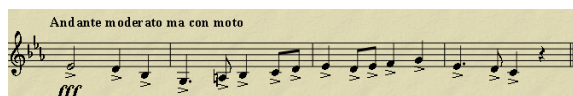
Sa bhliain 1872 chum Bizet ceol ag gabháil leis an dráma, *L'Arlésienne*, le Alphonse Daudet. Cé gur theip ar an léiriúchán mar dhráma, thaitin an ceol le Bizet agus bheartaigh sé sraith a chumadh bunaithe ar an gceol. D'éirigh thar barr leis an tsraith seo agus bheartaigh cara le Bizet, Guiraud, an dara sraith a chumadh ón scór bunaidh tar éis bhás Bizet sa bhliain 1875. Is sa dara sraith atá *Intermezzo* agus *Farandole*.

Tá an dráma suite in Provence na Fraince. Scéal é seo faoi bheirt deartháireacha a chónaigh ar fheirm. Thit duine den bheirt i ngrá le cailín, Vivette, ón sráidbhaile Arles. Bheartaíodar ar dhul ag pósadh ach ansin fuair sé amach nach raibh sí ionraic leis ó thaobh an ghrá de. Agus é croíbhriste chuir sé lámh ina bhás féin agus léim de dhíon sciobóil.

An Dara Gluaiseacht: *Intermezzo* (Idircheol)

An chiall le *intermezzo* nó idircheol ná ceol a sheinntear idir dhá radharc i ndrámá.

Rannóg A (Barraí 1-15): Tosaíonn an ceol le frása ceithre bharra. Na gaothuirlisí agus na téaduirlisí a sheinneann an frása seo.

Freagraíonn na gaothuirlisí agus an corn an frása seo go ciúin, suaimhneach.

Athsheinntear na barraí tosaigh, ach é cúigeach níos airde an uair seo, agus freagraíonn na gaothuirlisí agus an corn an frása go ciúin.

Rannóg B (Barraí 16-45):

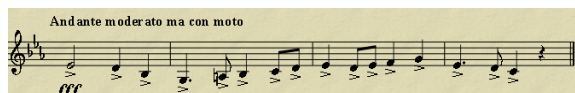
Athraíonn an luas sa rannóg seo. Tosaíonn séis in E maol ar an gcláirnéid, sacsafón agus ar an gcorn, agus na téaduirlisí ag seinm tionlacain.

Tá an píosa seo cosúil le hiomann.

De réir mar a dhruideann an ceol i dtreo an bhuaicphointe, tosaíonn na huirlisí uile ag seinm, an chruit san áireamh.

Leathnaíonn an ceol amach (allargando) go dtí go sroicheann *fff*.

Rannóg C (Barraí 46-65): Athsheinntear an frása tosaigh, ach é *fff* anois agus freagraítear an frása seo le cuid den tséis ó rannóg B, an chruit ag seinm sa chúlra. Tugtar le fios go bhfuil an ceol ag teacht chun deiridh go deas ciúin, ach ansin tosaíonn an cheolfhoireann go léir ag seinm *ff* don 2 barra dheireanacha (le dúnadh V-I in Eb mór).

Andante moderato ma con moto

*Ob. I

Flöten I II

Oboe I II

Klarinetten in B I II

Saxophon in Es

Fagotte I II

Hörner in F I II III IV

Trompeten in B I II

Posaune III *Hrn. IV

Pauken in Es u. B (Mit Sib)

Harfe

Andante moderato ma con moto

Violine I

Violine II

Viola

Violoncell

Kontrabaß

[illegible]

16 **Allegretto moderato** ♩ : 108

Klar. (B) I *pp* *pp* Sax. (Es) *pp* Solo *p*

Fag. I *pp* II *pp*

Hr. (F) I *p* Solo *p* II *pp*

B

Allegretto moderato ♩ : 108

Viol. I *p* Viol. II *p* Viola *p* Vcll. *p* K.-B. *p*

21 **C**

Klar. I (B) *dim.* Sax. (Es) *dim.* Hr. I (F) *dim.*

Viol. I *dim.* Viol. II *dim.* Viola *dim.* Vcll. *dim.* K.-B. *dim.*

[illegible]

32

Ob. I

Clar. (E)

II

Sax. (Es)

Fag. I

Hr. (F)

II

Viol. I

Viol. II

Viola

Vcll.

K.-B.

37 **D**

Ob. I *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Ob. II *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Klar. (B) I *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Klar. (B) II *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Sax. (Ba) *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Fag. I *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Fag. II *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Hr. (F) I *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Hr. (F) II *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Hr. (F) III *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Hr. (F) IV *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Trpt. (B) I *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Trpt. (B) II *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Pos. III *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Harfe *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Viol. I *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Viol. II *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Viola *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

Vcll. *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

K.B. *mf* *cresc. molto* *ff* *dim.*

**Hrn. III*

**Ob. II*

**Hrn. IV*

**Harfe arco*

42 **allargando** **E Tempo I**

Ob. I *p* *cresc. molto* *fff*

Ob. II *p* *cresc. molto* *fff*

Klar. (B) I *p* *cresc. molto* *fff*

Klar. (B) II *p* *cresc. molto* *fff*

Sax. (Es) *p* *cresc. molto* *fff*

Fag. I *p* *cresc. molto* *fff*

Fag. II *p* *cresc. molto* *fff*

Hr. (F) I *p* *cresc. molto* *fff*

Hr. (F) II *p* *cresc. molto* *fff*

Hr. (F) III *p* *cresc. molto* *fff*

Hr. (F) IV *p* *cresc. molto* *fff*

Trpt. (B) I *p* *cresc. molto* *fff*

Trpt. (B) II *p* *cresc. molto* *fff*

Pos. III *p* *cresc. molto* *fff*

Pk. *pp cresc.* *fff*

Harfe *mf* *cresc. molto* *fff*

allargando **E Tempo I**

Viol. I *p* *cresc. molto* *fff*

Viol. II *p* *cresc. molto* *fff*

Viola *p* *cresc. molto* *fff*

Vcll. *p* *cresc. molto* *fff*

K-B. *p* *cresc. molto* *fff*

48

Solo

Fl. I

Fl. II

Ob. I

Klar. (B) I

Klar. (B) II

Sax. (Es)

Fag. I

Fag. II

Hr. (F) I

Hr. (F) II

Hr. (F) III

Hr. (F) IV

Pos. III

Harfe

Viol. I

Viol. II

Viola

Vcll.

K.B.

p

cresc.

Solo

p

Ob. I

p

**Ob. I*

**Fag. I*

**Fag. II*

**Harfe pizz.*

p

57

[illegible]

Cleachtadh 2.2.1

Tasc Éisteacha

Éist leis an sliocht seo as an Idircheol as L'Arlesienne agus freagair na ceisteanna thíos:

An Chéad Éisteacht:

1. Déan cur síos ar an suíomh nó íomhá a chruthaíonn an ceol seo duit:

An Dara hÉisteacht

2. Ainmnigh na huirlisí a chuala tú sa cheol:

3. Cuir ciorcal thart ar an bhfocal cuí:

Luas:	Mall	Mear	Meánach
Fonn:	Croíúil	Feargach	Brónach
Tonúlacht:	Mór	Mion	Módúil
Meadarach:	2	3	4
Uigeacht:	Tanaí/soiléir	dlúth/saibhir	
Séis:	Ard	Meánach	Íseal
Séis:	Nótaí athsheinnte	Saibhir & rómánsach	Léimeanna móra
Rithim:	Nótaí réidhe	Nótaí Poncailthe	Nótaí Fada Coimeádta
Uirlisí:	Práis	Ceolfhoireann	Ceathairéad Téadach

4. Cé chomh láidir is atá an ceol ag an tús? An bhfanann sé mar sin nó an athraíonn sé?

5. An maith leat an ceol seo? Cuir fáth le do fhreagra.

Cleachtadh 2.2.2

Amharc ar an scór den Idircheol/*Intermezzo* as L'Arlèsienne agus freagair na ceistean seo a leanas:

1. Cén gléas ina bhfuil an ceol? _____
2. Cén t-amchomhartha atá aige? _____
3. Cén uirlisí nó grúpa uirlisí a sheinneann ann? _____
4. Mínigh *Andante moderato ma con moto*: _____
5. Mínigh *fff*: _____
6. Mínigh an comhartha atá le feiceáil faoi gach nóta sa chéad 4 bharra: _____
7. Cad a tharlaíonn i mbarra 9? _____
8. Ainmnigh cosúlacht amháin agus difríocht amháin idir barra 1-4 agus 9-12:
Cosúlacht: _____
Difríocht: _____
9. Ainmnigh trí athrú a thagann ar an gceol ag barra 16:
i. _____
ii. _____
iii. _____
10. Mínigh *Allegretto moderato*: _____
11. Tá tríphléadach le fáil i mbarra 28. Mínigh: _____
12. Mínigh *cresc molto*: _____
13. Mínigh *tutti*: _____
14. Déan cur síos ar na dinimicí i mbarraí 37 – 40: _____

15. Mínigh *Allargando*: _____
16. Cad a tharlaíonn i mbarra 46? _____
17. Cén fhoirm atá ag an ngluaiseacht seo? _____
18. Mínigh *dim molto*: _____
19. Mínigh *molto rit*: _____

L'Arlésienne Gluaiseacht 4

Farandole

An chiall le *farandole* ná damhna bríomhar ó Provence na Fraince. Sa damhsa seo bíonn sé de nós ag ceoltóirí siúl os comhair na ndamhsóirí agus é ag seinm píbe ar a dtugtar galoubet agus druma ar a dtugtar tambór. Crochtar an dá uirlis timpeall mhuineál an cheoltóra. De ghnáth bíonn an *farndole* in 6/8 ach tá an ceann áirithe seo in 2/4. Tá an ghluaiseacht bunaithe ar mháirseáil 'Marcho Rei' agus damhsa Danse Fris ó Provence.

Rannóg A (Barraí 1-16): Tosaíonn an ghluaiseacht seo le máirseáil bhríomhar a sheinneann an cheolfhoireann go léir in D mion.

Athsheinntear seo i gcanóin (aithris bheacht) i mbarra 9 - na téaduirilís is ísle ag déanamh aithrise ar na téaduirilís is airde, agus na basúin agus na coirn ag déanamh aithrise ar an óbó agus ar an gcláirnéid.

Rannóg B (Barraí 17-100): Athraíonn an gléas agus an luas sa chuid seo.

Fógraíonn an druma séis an damhsa go ciúin.

Cuireann an druma tionlacan ar fáil don cheol damhsa ó thús deireadh.

Cuirtear le líon na n-uirlisí agus éiríonn an ceol níos láidre diaidh ar ndiaidh. I mbarra 84 bíonn an ceol ag a bhuaicphointe agus an ceol á sheinm *fff* ag an gceolfhoireann go léir.

Rannóga A & B (Barraí 101-173): Filleann an mháirseáil arís, an tráth seo á sheinm ag na gaothuirilís agus na téaduirilís, in B mion agus ina dhiaidh sin seinntear séis an damhsa (Barra 117), in B mion.

Filleann séis na máirseála (Barra 125) agus seo á sheinm ag na téaduirilís agus gaothuirilís, agus seinntear séis an damhsa arís (Barra 141) ar an bhfliúit.

De réir mar a athsheinntear séis an damhsa i ngléasanna éagsúla, déanann an ceol crescendo go dtí go sroicheann sé *fff* i mBarra 174.

Barraí 174 – an deireadh. Seinntear an mháirseáil agus an damhsa i gcuntrapointe in D mion. Seinneann na huirlisí práis an mháirseáil fad is a sheinneann na gaothuirilís an damhsa.

Brostaíonn an ceol go deireadh spleodrach, an druma fós ag seinm agus ciombail ag bualadh. Críochnaíonn an ceol ar shéis an damhsa (ag críochnú ar dhúnadh V-I in D mór).

Seo thíos cóiriú den scór don fheadóg mhór: tá sé níos éasca an scór a leanúint i líne amháin. Scríobh isteach ar an scór, cén uair a athraíonn na huirlisí. Cuideoidh do mhúinteoir leat. Má tá seinnteoir an-mhaith sa scoil b'fhéidir go mbeadh sé/sí sásta é seo a sheinm daoibh!

Allegro deciso (Tempo di Marcia) (♩ = 108)

Allegro vivo e deciso (♩ = 180)

ff

ff

rit.

pppp *ppp cresc.*

mf *cresc.*

f *cresc.* *cresc.*

ff

70 *cresc.*

79 *fff*

88

97 *ff*

106

115 *p*

123 *ff*

132 *p*

141

149 *cresc.*

157 *cresc.*

The musical score is written for a single melodic line in D major (two sharps). It consists of ten staves of music, each containing measures 70 through 157. The notation includes a variety of rhythmic patterns, with a significant portion being sixteenth-note runs, often grouped with slurs. Dynamics are indicated by text below the staff: *cresc.* at measures 70 and 149, *fff* at measure 79, *ff* at measures 97 and 123, *p* at measures 115 and 132, and *cresc.* at measures 157 and 158. The key signature remains consistent throughout the page.

164 *ff*

170 *fff*

177

186

195

204 *fff*

213

222

230

238

Cleachtadh 2.2.3

Tasc Éisteacha

Éist leis an sliocht seo as an Faradole as L'Arlesienne agus freagair na ceistanna thíos:

An Chéad Éisteacht:

1. Déan cur síos ar an suíomh nó íomhá a chruthaíonn an ceol seo duit:

An Dara hÉisteacht

2. Ainmnigh na huirlisí a chuala tú sa cheol:

3. Cuir ciorcal thart ar an bhfocal cuí:

Luas:	Mall	Mear	Meánach
Fonn:	Croíúil	Bríomhar	Brónach
Tonúlacht:	Mór	Mion	Módúil
Meadarach:	2	3	4
Uigeacht:	Tanaí/soiléir	dlúth/saibhir	
Séis:	Ard	Meánach	Íseal
Séis:	Céimeanna	Nótaí athsheinnte	Léimeanna móra
Rithim:	Nótaí réidhe	Nótaí Poncaithe	Nótaí Fada Coimeádta
Uirlisí:	Práis	Ceolfhoireann	Ceathairéad Téadach

4. Is damhsa é an píosa seo. Déan cur síos ar na gnéithe ceoil a chuidíonn le damhsa a chruthú.

5. Cén píosa is fearr leat an Faradole nó an tIdircheol? Cuir fáth le do fhreagra.

Cleachtadh 2.2.4

Amharc ar an scór den Farandole agus na nótaí ar leathanach 61 agus freagair na ceisteanna seo a leanas:

1. Cén gléas ina bhfuil an ghluaiseacht seo? _____
2. Cén t-amchomhartha atá aige? _____
3. Cén barra ina n-athraíonn an gléaschomhartha? _____
4. Cén gléas ina bhfuil sé nuair a athraíonn sé? _____
5. Mínigh *Allegro deciso (tempo di marcia)*: _____
6. Cén uirlisí nó grúpa uirlisí a sheinneann sa ghluaiseacht seo? _____
7. Cad is brí le Farandole? _____
8. Cén barra ina n-athraíonn an t-amhcomhartha? _____
9. Cén t-amchomhartha nua atá ann? _____
10. Mínigh an focal *allego vivo* i mbarra 17: _____
11. Déan cur síos ar chóiriú na séise i mbarraí 9 – 16: _____
12. Cén fhoirm atá ag an ngluaiseacht seo? _____
13. Mínigh *8va*: _____
14. Cad a tharlaíonn i mbarra 101? _____
15. Mínigh cad a tharlaíonn i mbarra 175: _____

16. Cén gléas ina bhfuil an ceol ag an bpointe seo? _____
17. Bris an rang suas in dhá ghrúpa agus canaigí an chuid seo. An bhfuaimníonn sé go deas? Cuir fáth le do fhreagra.

18. Cé acu is fearr leat an tséis mháirseála nó an tséis damhsa? Cuir fáth le do fhreagra.

19. Déan cur síos ar dheireadh na gluaiseachta, ag tagairt do mhothú an cheoil. _____

Cleachtadh 2.2.5

Scríobh an cumadóir Bizet, an saothar seo. Scríobh cuntas gairid (10 bpointe) ar an gcumadóir seo agus ar na saothair a chum sé.

Déan taighde ar an dráma L'Arlésienne, an scéal a bhaineann leis, agus a scríbhneoir.

Déan comparáid idir an dá ghluaiseacht as L'Arlésienne faoi na teidil seo a leanas:

	Gluaiseacht 1	Gluaiseacht 2
Gléas		
Amchomhartha		
Teideal		
Séis		
Foirm		
Mothú		
Uigeacht		
Rithim		

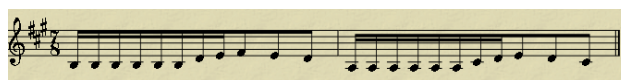
Granuaile (an dara gluaiseacht, “Ripples In the Rockpools”)

le Shaun Davey

Is ón tsraith Granuaile an ghluaiseacht seo. Scríobh an cumadóir Éireannach Shaun Davey an tsraith Granuaile sa bhliain 1985 bunaithe ar imeachtaí i stair na hÉireann, bunaithe ar shaol Ghráinne Mhaol, banríon na bhfoghláí mara. Mhair Gráinne Mhaol le linn an séú haois déag, tréimhse mhíshocair go sóisialta agus go polaitiúil in Éirinn. Bean thar a bheith cróga í Gráinne Mhaol – chomh cróga go ndeachaigh sí go Sasana, agus í ina seascaidí, chun a thathant ar Bhanríon Eilís a mac a scaoileadh ón bpríosún agus a tailte a thabhairt ar ais di.

Barraí 1-2. Seinntear réamhrá 2 bharra ar violaí agus dordveidhlí agus cruthaítear teannas sa cheol ag an bpointe seo. Tá buille an cheoil le cloisteáil tríd síos sa phíosa.

Barraí 3-16. Seo Véarsaí 1 agus 2 do ghuth baineann le tionlacan séimh ón ngiotár, violaí agus dordveidhlí. Tá an tséis i mód ré, bunaithe ar 4 nóta a athsheinntear i seicheamh, ton níos ísle.

Toisc amchomharthaí a bheith ag athrú cruthaítear atmaisféar míshocair – léiriú maith ar mhíshocaireacht na tréimhse sin i stair na hÉireann. Tosaíonn an curfá, na hamchomharthaí fós ag athrú.

Barraí 17-33: Tosaíonn an chuid seo le droichead 3 bharra chun é a nascadh leis an gcéad chuid eile agus ansin gluaiseann an ceol isteach i véarsaí 3 agus 4 do ghuthanna baineanna agus fireanna.

Tosaíonn comhcheol nua le scála ag dul suas ar na fliúiteanna agus ar na cláirnéidí ag deireadh véarsa 4 – rud a léiríonn an ghaoth ag éirí ar an bhfarraige.

Barraí 34-50: Seinntear an droichead 3 bharra athuair agus gluaiseann an ceol isteach i véarsaí 5 agus 6. Cloistear an scála suas arís ag deireadh véarsa 5. Is do ghuth aonair baineann véarsa 6. Leanann an curfá, le téaduirilísí anois ag teacht isteach sa cheol.

Barraí 51-80: Athsheinntear an droichead 3 bharra ar na veidhlíní agus ar an xileafón agus gluaiseann an ceol i dtreo shéis an damhsa. Cloistear an tséis bhríomhar ar an bpíob uilleann ansin.

Seo ríl 12 bharra bunaithe ar cheol ón véarsa agus athsheinntear é, le tionlacan, ó na téaduirilísí, ón ngiotár agus ó na gaohuirilísí.

Barraí 81-93: Filleann an droichead 3 bharra, á sheinm ar na gaohuirilísí agus na téaduirilísí, agus as sin gluaistear chuig an gcurfá. Seinntear *glissando* tobann agus tagann an ceol i dtreo deiridh – na huirlísí go léir ag seinm ag an deireadh, an phíb ar lár, ach na congas san áireamh!

Ach níl deireadh cinnte leis an gceol. D’fhéadfadh sé leanúint ar aghaidh is ar aghaidh, mar a dhéanadh ‘tonnáin sna locháin’ (ripples in the rockpools) ar thrá Chonamara.

Ripples in the Rockpools

as Granuaile

le Shaun Davey

De bharr cúrsaí cóipchirt, níl cead again an ceol a fhoilsiú sa leagan digiteach den leabhar.

Locháin charraige sa Phortaingéil.

Grianghraf le Alvergaspar.

Pictiúr a léiríonn Gráinne Mhaol ag bualadh leis an bhanríon Éilís 1. Nuair a bhí sí ina cailín óg bhí sí ag iarraidh taisteal chun na Spáinne lena hathair ina bhád, ach dhiúltaigh seisean cead di ag rá go rachadh a cuid gruaige i bhfostú i rópaí an bháid. Mar gheall air seo ghearr sí a cuid gruaige agus fuair sí an leasainm “Gráinne Mhaol”.

Oileán Chliara, Co. Mhaigh Eo, áit a ndeachaigh Gráinne Mhaol chun cónaí i ndiaidh bhás a fir chéile, Dónal an Chogaidh.

Cleachtadh 2.3.1

Tasc Éisteacha

Éist leis an sliocht seo as *Ripples in the Rockpools* agus freagair na ceistanna thíos:

An Chéad Éisteacht:

1. Déan cur síos ar an suíomh nó íomhá a chruthaíonn an ceol seo duit:

An Dara hÉisteacht

2. Ainmnigh na huirlisí a chuala tú sa cheol:

3. Cuir ciorcal thart ar an bhfocal cuí:

Luas:	Mall	Mear	Meánach
Mothú:	Croíúil	Feargach	Sceitimíneach
Tonúlacht:	Mór	Mion	Módúil
Meadarach:	2	3	Meascaithe
Uigeacht:	Tanaí/soiléir		dlúth/saibhir
Uigeacht:	Homafónach	Monafónach	Cuntrapointeach
Séis:	Ard	Meánach	Íseal
Séis:	Nótaí athsheinnte	Scálaí	Léimeanna móra
Rithim:	Nótaí gearra	Nótaí Poncailthe	Nótaí Fada Coimeádta
Uirlisí:	Ceolfhoireann Aireagal le píobáí	Cór	Práis
Mód:	ré	só	lá

4. An maith leat an píosa seo? Cuir fáth le do fhreagra.

Cleachtadh 2.3.2

Bain úsáid as an scór leis na ceisteanna seo a leanas a fhreagairt:

1. Cén gléaschomhartha atá ag an bpíosa? _____
2. Cén corda ar a bhfuil barraí 1 agus 2 bunaithe? _____
3. I mbarraí 3 agus 4, cad a thugtar ar an bpátrún a athsheinntear? _____
4. Mínigh an t-amchomhartha $7/8$: _____
5. Cé mhéad amchomhartha éagsúil atá le fáil sa churfá? _____
6. Mínigh an t-amchomhartha $3/8$: _____
7. Cén uirlis a sheinneann nuair atá an ceol in $3/8$? _____
8. Cad a thugtar ar an nóta beag i mbarra 17? _____
9. Ag baint úsáide as litreacha A (véarsa) B (curfá) agus C (idircheol uirlise), scríobh amach foirm an amhráin: _____
10. Cad é an t-amchomhartha is coitianta san amhrán? _____
11. Cén éifeacht atá ag na hamchomharthaí ag síorathrú ar an gceol? _____
12. Cad a thugann tú faoi deara faoin nóta G san idircheol uirlise ar na píobaí? _____
13. Cad a chiallaíonn sé seo? _____
14. Cad tá suimiúil faoin mbealach ina gcríochnaíonn an ceol? _____
15. Cad is brí le “tutti”? _____
16. Cén saghas gutha a chanann san amhrán – soprán nó alt? _____
17. Ainmnigh trí uirlis neamhchoitianta san amhrán: _____
18. I mbarra 65 tá 5 scríofa faoi chuid de na nótaí. Mínigh: _____

19. Cén damhsa Gaelach a sheinntear san idircheol uirlise? _____
20. I mbarra 32 tá 6 scríofa faoi chuid de na nótaí. Mínigh: _____

21. Aimsigh sampla amháin de nótaí athdhéanta san amhrán. Barra: _____
22. Aimsigh sampla amháin de sheicheamh san amhrán. Barra: _____
23. Aimsigh sampla amháin den ornáidiú san amhrán. Barra: _____
24. Aimsigh sampla amháin den seachtrán san amhrán. Barra: _____

Cleachtadh 2.3.3

Scríobh an cumadóir, Shaun Davey, an saothar seo. Scríobh cuntas gairid (10 bpointe) ar an gcumadóir agus ar na saothair a chum sé.

Déan taighde ar Ghráinne Mhaol. Scríobh cuntas gairid (10 bpointe) fúithi.

Scríobh cuntas gairid faoi na saothair ina meashtar uirlisí Gaelacha le huirlisí clasaiceacha. Féach ar cheol Mhíchíl Uí Shúilleabháin, Shaun Davey agus Bill Whelan mar shamplaí.

Dul Siar

Ainmnigh na píosaí ceoil seo a leanas a tógadh ó do shaothair dhualgais. I gcás píosa ámháin acu déan na rudaí seo a leanas:

- Buail amach an rithim.
- Cuir isteach an t-amchomhartha má tá sé in easnamh.
- Oibrigh amach cén gléas ina bhfuil an píosa.
- Scríobh isteach an solfá tonach faoi gach nóta.
- Can an frása leis an solfá tonach.
- Seinn an frása ar aon uirlis.

Uimhir 1:

- i. Saothar: _____
- ii. Cumadóir: _____
- iii. Cuid den saothar: _____
- iv. Gléas agus tonúlacht: _____
- v. Uirlis(i) a sheinneann an sliocht: _____
- vi. Mínígh an dinimic: _____
- vii. Mínígh rithim an 3ú nóta: _____

Uimhir 2:

- i. Saothar: _____
- ii. Cumadóir: _____
- iii. Cuid den saothar: _____
- iv. Gléas agus tonúlacht: _____
- v. Uirlis(i) a sheinneann an sliocht: _____
- vi. An bhfuil seicheamh sa sliocht? _____
- vii. An bhfuil athsheinm sa sliocht? _____

Uimhir 3:

- i. Saothar: _____
- ii. Cumadóir: _____
- iii. Cuid den saothar: _____
- iv. Gléas agus tonúlacht: _____
- v. Uirlis(í) a sheinneann an sliocht: _____
- vi. Mínigh an dinimic: _____
- vii. Cén t-ainm atá ar an líne a cheanglaíonn an chéad dá nóta: _____

Uimhir 4:

- i. Saothar: _____
- ii. Cumadóir: _____
- iii. Cuid den saothar: _____
- iv. Gléas agus tonúlacht: _____
- v. Uirlis(í) a sheinneann an sliocht: _____
- vi. Mínigh an t-amchomhartha: _____

Uimhir 5:

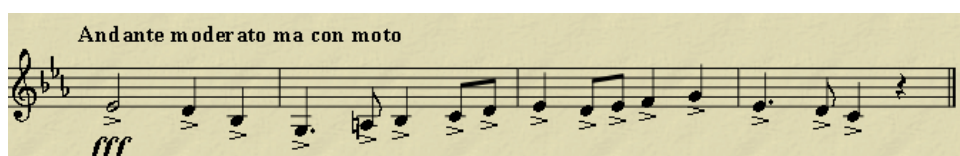
- i. Saothar: _____
- ii. Cumadóir: _____
- iii. Cuid den saothar: _____
- iv. Gléas agus tonúlacht: _____
- v. Uirlis(í) a sheinneann an sliocht: _____
- vi. Mínigh an dinimic: _____

Uimhir 6:

- i. Saothar: _____
- ii. Cumadóir: _____
- iii. Cuid den saothar: _____
- iv. Gléas agus tonúlacht: _____
- v. Uirlis(í) a sheinneann an sliocht: _____
- vi. Mínígh an dinimic: _____
- vii. Mínígh na spotaí os cionn na nótaí: _____

Uimhir 7:

- i. Saothar: _____
- ii. Cumadóir: _____
- iii. Cuid den saothar: _____
- iv. Gléas agus tonúlacht: _____
- v. Uirlis(í) a sheinneann an sliocht: _____
- vi. Mínígh an comhartha atá faoi gach nóta: _____
- vii. Mínígh na focail scríofa ag an tús: _____
- viii. Mínígh "fff": _____

Uimhir 8:

- i. Saothar: _____
- ii. Cumadóir: _____
- iii. Cuid den saothar: _____

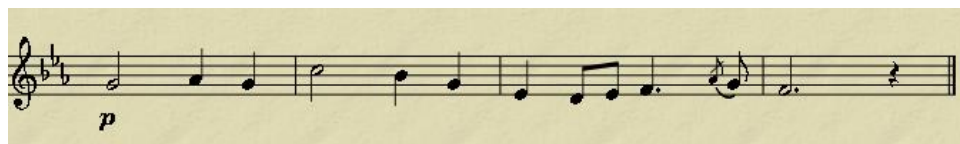
- iv. Gléas agus tonúlacht: _____
- v. Uirlis(i) a sheinneann an sliocht: _____
- vi. Mínigh “tr” os cionn an nóta dheireanaigh: _____
- vii. An bhfuil seicheamh sa sliocht? _____
- viii. An bhfuil sioncóipiú sa sliocht? _____

Uimhir 9:

- i. Saothar: _____
- ii. Cumadóir: _____
- iii. Cuid den saothar: _____
- iv. Gléas agus tonúlacht: _____
- v. Uirlis(i) a sheinneann an sliocht: _____
- vi. Mínigh an luastreoir: _____
- vii. Cén luach atá ar an gcéad nóta? _____
- viii. Cén luach atá ar an dara nóta? _____

Uimhir 10:

- i. Saothar: _____
- ii. Cumadóir: _____
- iii. Cuid den saothar: _____
- iv. Gléas agus tonúlacht: _____
- v. Uirlis(i) a sheinneann an sliocht: _____
- vi. Mínigh an nóta beag le líne tríd i mbarra 3: _____
- vii. Mínigh an dinimic: _____